

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้า

1.1 ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.2 ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และคู่มือหนังสือเรียนรายวิชา ส 504 (สังคมศึกษา) ส 061 (รายได้ประชาชาติ) ส 062 (การเงิน การธนาคารและการคลัง) และ ส 032 (เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้หลังจากการศึกษาค้นคว้าตามข้อ 1 แล้ว ได้กำหนดขอบเขตมโนทัศน์และสาระของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภคแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางเศรษฐศาสตร์ การศึกษาและครูสังคมศึกษาจำนวน 5 คน (รายชื่อภาคผนวก ก หน้า 141) ตรวจสอบความตรงและความครอบคลุมของเนื้อหา เพื่อนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือต่อไป

2.2 นำขอบเขตมโนทัศน์และสาระของเนื้อหาเศรษฐศาสตร์ ผู้บริโภค จากข้อ 2.1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ผู้บริโภค ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบโดย เป็นแบบตรวจคำตอบ(Check-list) และแบบเติมค่า(Completion Item) ซึ่งมีขอบเขตเกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ผู้บริโภคเป็นคำถามแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ(Objective Multiple Choice) จำนวน 94 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือกและมีตัวเลือกที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด เพียง 1 ตัวเลือกโดยครอบคลุมขอบเขตมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค 6 ด้าน คือ ความหมายและความสำคัญของเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค ปัจจัยที่ทำให้ ผู้บริโภคซื้อสินค้าและบริการ หลักการซื้อ การวางแผนการใช้จ่ายเงิน กฎหมาย และสถาบันเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ปัญหาเศรษฐกิจของผู้บริโภคและแนวทางแก้ไข

2.3 นำแบบสอบถามมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภคที่สร้างขึ้นตามข้อ 2.2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทาง เศรษฐศาสตร์ การศึกษา การวัดผลและการประเมินผล ศึกษานิเทศก์ และครูสังคมศึกษา จำนวน 5 คน (รายชื่อภาคผนวก ก หน้า 142) ตรวจสอบความตรงและความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity)แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้นได้แบบสอบถามจำนวน 90 ข้อ

2.4 นำแบบสอบถามมโนทัศน์ที่แก้ไขแล้วจำนวน 90 ข้อไป ทดลองใช้ (Try out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน เทพลีลาและโรงเรียนวิมุตยารามพิทยากรจำนวน 100 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยากและ ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค โดยใช้ เทคนิคร้อยละ 33 ถึง เกณฑ์ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และ ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปซึ่งได้ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.21-0.80

และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21-0.78 การคำนวณค่าความเที่ยงของแบบสอบ โดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR20 (Kuder-Richardson Reliability) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์อีกครั้ง ปรากฏว่าได้แบบสอบจำนวน 60 ข้อ

2.5 นำข้อสอบจำนวน 60 ข้อจากข้อ 2.3 ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนนวมินทราชินยา จำนวน 80 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ปรากฏว่าแบบสอบทั้ง 60 ข้อ มีค่าความยากระหว่าง 0.20-0.79 และอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22-0.70 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91 แล้วนำแบบสอบนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่สุ่มไว้ต่อไป

3. การสุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2536 ซึ่งได้ผ่านการเรียนวิชาสังคมศึกษาตามระดับชั้น และวิชาสังคมศึกษา ส 504 มาแล้ว

การเลือกตัวอย่างประชากร จำนวนตัวอย่างประชากรที่เหมาะสมโดยเทียบจากตารางขนาดตัวอย่างประชากร โดยคิดขนาดความคลาดเคลื่อนเป็นร้อยละ ± 5 (Taro Yamane 1970: 886) จะได้ตัวอย่างประชากรที่เหมาะสม 392 คน ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นหลายขั้นตอน (Multi-Stage Stratified Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 สุ่มตัวอย่างโรงเรียน จากโรงเรียนที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่ม

อย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนใน 8 ท้องที่ การศึกษา ท้องที่การศึกษาละ 2 โรงเรียน ได้จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 16 โรงเรียน

3.2 สุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนจากข้อ 3.1 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยคิดเป็นอัตราส่วนตามจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละโรงเรียนได้จำนวนนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 450 คน ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงการสุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียน

ลำดับที่	ท้องที่การศึกษา	รายชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียนชั้น ม.6	จำนวนตัวอย่างประชากรนักเรียน
1	1	มัธยมวัดมกุฎกษัตริย์	224	18
2	1	ราชวินิตมัธยม	205	17
3	2	เทพศิรินทร์	451	37
4	2	เตรียมอุดมศึกษา	806	66
5	3	หอวัง	376	31
6	3	สันติราษฎร์วิทยาลัย	397	33
7	4	วชิรธรรมสาธิต	240	20
8	4	สุรศักดิ์มนตรี	498	41
9	5	บางกะปิ	454	37
10	5	บดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี)	416	34
11	6	สตรีวัดระฆัง	400	33
12	6	ชิโนรสวิทยาลัย	393	32

ตารางที่ 4 แสดงการสุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียน (ต่อ)

ลำดับที่	ท้องที่ การศึกษา	รายชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน ชั้น ม.6	จำนวนตัวอย่าง ประชากรนักเรียน
13	7	ศึกษานารีวิทยา	140	11
14	7	วัดราชโอรส	143	12
15	8	จันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม	139	11
16	8	สตรีวัดอัมพรสวรรค์	208	17
รวม			5,490	450

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามโน้ตค้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค

ไปทดสอบกลุ่มตัวอย่างประชากรและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 มาคำนวณค่าร้อยละ เพื่อจำแนกนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

5.2 นำแบบสอบถามโน้ตค้นตอนที่ 2 มาตรวจให้คะแนนโดยถือเกณฑ์ว่า ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน โดยมีคะแนนเต็ม 60 คะแนน

เกณฑ์การจัดระดับคะแนนมโนทัศน์ ใช้อัตราส่วน 1:2:1

การแปลความ

มโนทัศน์	ระดับคะแนน	ความหมาย
ความหมายและความสำคัญของ	7 - 8	สูง
เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค	3 - 6	ปานกลาง
	1 - 2	ต่ำ
ปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าและบริการ	4 - 5	สูง
	2 - 3	ปานกลาง
	1	ต่ำ
หลักการซื้อ	15 - 19	สูง
	6 - 14	ปานกลาง
	1 - 5	ต่ำ
การวางแผนการใช้จ่ายเงิน	14 - 17	สูง
	5 - 13	ปานกลาง
	1 - 4	ต่ำ
กฎหมายและสถาบันเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค	4 - 5	สูง
	2 - 3	ปานกลาง
	1	ต่ำ
ปัญหาเศรษฐกิจของผู้บริโภคและแนวทางแก้ไข	5 - 6	สูง
	2 - 4	ปานกลาง
	1	ต่ำ
ระดับมโนทัศน์เมื่อพิจารณาคะแนนรวม	46 - 60	สูง
	16 - 45	ปานกลาง
	1 - 15	ต่ำ

5.3 วิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค โดยใช้สูตร ดังนี้

สูตรหาค่ามัชฌิมเลขคณิต

$$\bar{x} = \frac{\Sigma x}{N}$$

\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
N	แทน	ค่าจำนวนข้อทั้งหมด
x	แทน	ค่าคะแนน
Σx	แทน	ค่าผลรวมของคะแนน

(ประกอบ กรรณสูตร 2535 : 72)

สูตรหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{\Sigma x^2}{N} - \left(\frac{\Sigma x}{N}\right)^2}$$

S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Σx	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
Σx^2	แทน	ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างประชากร

(ประกอบ กรรณสูตร 2535 : 73)

5.4 เปรียบเทียบคะแนนทดสอบโมโนทัศน์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ผู้บริโภคระหว่าง นักเรียนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว แตกต่างกันตาม ลักษณะอาชีพของบิดามารดา ครอบครัวมีระดับรายได้เฉลี่ยต่อ เดือน และระดับการศึกษาของบิดามารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance ประคอง กรรณสูต 2535:311) โดยใช้ระดับ ผลการเรียนรายวิชา ส 504 (สังคมศึกษา) ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตาม หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เป็นตัวแปรร่วม (Covariance) เมื่อค่า มีชัฒิมเลขคณิต (\bar{x}) ของความรู้เดิมของทั้ง 3 กลุ่มต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอสเอส (SPSS-Statistical Package for Social Science) เมื่อพบ ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's Method ประคอง กรรณสูต 2535: 319)